

Hevosen vaikutus ihmiskunnan kehitykseen historian aikana

Salla Rinne

Opinnäytetyö
Joulukuu 2019
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma.
Luonnonvara- ja ympäristöala

Tekijä(t) Rinne, Salla	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Marraskuu 2019
	Sivumäärä 28	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Hevosen vaikutus ihmiskunnan kehitykseen historian aikana		
Tutkinto-ohjelma Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Hanna Kaihlajärvi		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä tehtiin tutkimusta ja johtopäätöksiä hevosen vaikutuksesta ihmiskunnan kehitykseen liittyvää aineistoa käyttäen. Tarkoituksena oli selvittää millä tavoin hevonen vaikutti ihmiskunnan kehitykseen historian aikana ja löytyikö aineistosta jotain yhteneväisiä piirteitä ihmiskunnan tavassa hyödyntää hevosta. Työssä haluttiin esitellä lukijalle historian aineisto ja siitä saadut johtopäätökset puolueettomasti ja todenmukaisesti.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Historiallista aineistoa kerättiin historiankirjoista, artikkeleista ja internetistä. Lopuksi tehtiin aineistosta johtopäätöksiä. Tekijä keskittyi työssä siihen hetkeen historiassa, jolloin kukin kansa otti käyttöönsä hevosen suuremmissa mittakaavassa. Tämän tapahtuman jälkeisiä muutoksia kansan tavoissa tarkkailtiin ja tutkittiin, oliko niissä näkyvissä toistuvia kaavoja. Tästä tehdyt johtopäätökset olivat työn lopputulos.</p> <p>Johtopäätöksiksi saatiin hevosen käyttö yhteiskunnan elintason nousuun ja kehityksen mahdollistamiseen, mutta myös sotakäyttöön. Sotakäyttö nousi toistuvaksi kaavaksi yhtä aikaa kehityksen mahdollistamisen kanssa. Hevosen merkittävä sotakäyttö oli lähes poikkeuksetta yleistä joko puolustavana voimana tai hyökkäävänä ja valloittavana voimana. Hevosen hyöty yhteiskunnan arjessa oli merkittävää jokaisen tutkitun kansan kohdalla ja sen vaikutus kesti hyvin pitkään historian aikana. Hevosta käytettiin arjessa työn tekoon, metsätöihin, peltotöihin, kulkuvälineenä, tavarankuljetukseen ja teollisuuden töihin. Hevosen käytön ansiosta oli mahdollista rakentaa kaupunkeja ja kulkea pitkiä matkoja uusille alueille. Kansojen väliset välimatkat lyhentyivät ja yhteiskunta alkoi muotoutumaan uudelleenlaiseksi.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Hevonen, ihmiskunnan historia, muinainen, ratsuväki, paimentolaiset, sotavaunu, hevosen käyttö, arabianhevonen, historia		
Muut tiedot		

Author(s) Rinne, Salla	Type of publication Bachelor's thesis	Date November 2019
		Language of publication: finnish
	Number of pages 28	Permission for web publication: x
Title of publication The influence of the horse to development of human society throughout history		
Degree programme Agricultural and Rural Industries		
Supervisor(s) Hanna Kaihlajärvi		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>The thesis was made by collecting historical material about the influence of the horse to development of human society and making conclusions about it. The purpose was to find out how the horse influenced the development of human society throughout history and whether there seemed to be any similarities in the way mankind used horses. The thesis was meant to present to the reader the historical material and the conclusions made from it in an impartial and truthful way.</p> <p>The thesis was a qualitative study or the so-called qualitative research. The historical material was collected from history books, articles and the Internet. At the end of the study, conclusions were made from the material. The study was focused on the moment in history where each nation began to use the horse in a larger scale. The impacts of this moment were studied and investigated if there were any recurring patterns in them. The conclusions made from this were the end result of the thesis.</p> <p>The conclusions were that the horse enabled better standard of living for people, but also was used in war. The use of the horse in war and in the development of the nation were the recurring patterns in the historical material. It was usual to use the horse in war either as a defense or in an offensive way when taking over another nation. The benefit of the use of the horse in everyday life was significant in every nation studied and the magnitude of it lasted for a long time. In everyday life, the horse was used for work, forestry, cultivating, mode of transport, transporting freight and industry work. The use of the horse made building cities and traveling long distances possible. The distances between nations were made shorter and the society changed as a result of these advantages.</p>		
Keywords/tags (subjects) Horse, human history, ancient, cavalry, nomad, chariot, use of the horse, Arabian horse, history		
Miscellaneous		

Sisältö

1 Johdanto	2
1.1 Opinnäytetyön aihe	2
1.2 Opinnäytetyön tausta.....	2
1.3 Aiheen merkitys työelämän kehittämisen kannalta	2
1.4 Opinnäytetyön tulosten hyödynnettävyys.....	3
1.5 Opinnäytetyön keskeisten käsitteiden määrittely	4
2 Tutkimusasetelma	5
2.1 Tavoitteet	5
2.2 Tutkimuskysymykset	5
2.3 Rajausta ja perustelu	5
3 Menetelmät ja aineisto	6
3.1 Tutkimustyön menetelmät.....	6
3.2 Tutkimuksen kohderyhmä.....	7
3.3 Aineiston analysointi	7
3.4 Työn eettisyys ja luotettavuus	7
4 Hevosen vaikutus ihmiskunnan kehitykseen historian aikana	8
4.1 Lähi-itä	8
4.2 Muinainen Egypti	9
4.3 Kiina	10
4.4 Paimentolaisten sotaretket ja muinainen Eurooppa	11
4.5 Pohjois-Amerikan intiaanit.....	13
4.6 Varhainen hevostalous.....	14
4.7 Hevonen työssä	16
4.8 Suomi.....	18
5 Johtopäätökset	19
6 Pohdinta	22
Lähteet	24

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön aihe

Opinnäytetyön nimi on Hevosen vaikutus ihmiskunnan kehitykseen historian aikana. Tässä opinnäytetyössä tehdään historiallista selvitystä ja tutkielmaa hevosen vaikutuksesta ihmiskunnan kehitykseen maailmassa. Opinnäytetyössä esitellään ensin historian ajan kansojen elintapojen muuttumista hevosen käyttöönoton jälkeen. Lopuksi verrataan ihmisryhmien ja kansojen kehitystä toisiinsa ja tehdään johtopäätöksiä.

1.2 Opinnäytetyön tausta

Hevosen merkitys ihmiskunnan kehityksessä on erittäin tärkeä ja vaikka se tiedostettaisiinkin, monilla ihmisillä ei ole käsitystä maiden ja kansojen välisistä eroista hevuskulttuurissa. Kaukaisempi historia on myös ihmisille usein tuntemattomampaa. Ihmisten historiaa luettaessa hevonen on aina läsnä, mutta siitä ei yleensä erikseen mainita. Hevosen käyttämisessä on kuitenkin näkyvissä mielenkiintoisia toistuvia kaavoja historian aikana. Tämän opinnäytetyön tekijällä on pitkä kokemus hevosalalla ja kiinnostus historiaa kohtaan. Tämä oli syynä tämän kyseisen aiheen valitsemiseen. Tekijällä oli alun perin jonkinlaista perustietoa hevosen käytön historiasta. Opinnäytetyöstä tekijä sai kuitenkin paljon uutta tietoa.

1.3 Aiheen merkitys työelämän kehittämisen kannalta

Hevosen vaikutuksella ihmiskunnan kehityksessä on merkitystä lähes kaikille toimialoille. Historian tunteminen on tärkeää minkä tahansa toimialan kehittämiseen, koska historian tapahtumat ovat hyviä opetuksia asioiden

vaikutuksesta. Jos historiaa tuntee hyvin, on mahdollista ennakoida vastaavien tilanteiden vaikutusta ennen niiden tapahtumista. Opinnäytetyön tekijä haluaa, että saaduista tiedoista ja päätelmistä on lukijalle hyötyä ja ne innostavat tekemään myös omia päätelmiä aiheesta. Työtä voivat hyödyntää ihmiset, jotka haluavat enemmän tietoa ihmiskunnan kehityksen ja talouden historiasta. He voivat saada uutta tietoa heitä kiinnostavasta aiheesta ja käyttää sitä omissa päätelmissään. Tässä opinnäytetyössä keskitytään ihmiskunnan historian vaiheisiin hevosen käytön näkökulmasta. Vastaavia tutkimuksia on maailmalla tehty jonkin verran, mutta suomalaista tähän näkökulmaan keskittyvää materiaalia on vähän, jos ollenkaan.

1.4 Opinnäytetyön tulosten hyödynnettävyys

Opinnäytetyön lukijat saavat tietoa ja ymmärrystä historian kulusta ja varsinkin ajasta, jolloin toimialat olivat lähempänä toisiaan. Lukija huomaa uusia puolia niin hevosen käytöstä, kuin myös ihmiskunnasta. Tekijä oppi myös paljon uutta historiasta tehdessään tätä työtä. Tämä opinnäytetyö keskittyy tietysti enemmän historian tutkimiseen, mutta se voi myös lisätä luonnonvara-alan arvostusta sen ulkopuolisissa ihmisissä ja historian parempaa osaamista sen tekijöissä. Suomen historia voi olla monille tuttu, mutta tästä työstä saa kuvan myös ulkomaiden tapahtumista.

Historia on aina tarpeen tuntee, jotta ymmärtää miten nykytilanteeseen ollaan päästy. Historian tutkimisella saadaan kuva siitä, minkälaisia ratkaisuja ihminen tekee tietyssä tilanteessa ja opitaan ihmisen tavasta toimia. Biotalous alalle tällä työllä on merkitystä siinä mielessä, että hevosen käyttö historiassa on perusta monille biotalouden osa-alueille. Suomessa tärkeä biotalouden luonnonvara on puu, jonka käyttö oli pitkään mahdollista hevosen käytön ansiosta. Tässä opinnäytetyössä selviää hevosen käytön historiaa yhteiskunnassa myös muilla alueilla.

1.5 Opinnäytetyön keskeisten käsitteiden määrittely

- **Paimentolaiset**

Paimentolaiset ovat ihmisiä, jotka ei asu samassa paikassa kauaa, vaan liikkuvat jatkuvasti paikasta toiseen. He metsästivät ja kasvattivat karjaa. (Prine Pauls & The editors of Encyclopedia Britannica n.d.)

- **Ratsuväki**

Ratsuväki on osa armeijaa, jossa sotilaat ovat hevosen selässä. Ratsuväki teki usein nopeita hyökkäyksiä vihollista vastaan, tarkkaili vihollisen toimia, jahtasi pakenevaa vihollista ja mursi vihollisen puolustuksen rynnäköillä. (Cunningham & The editors of Encyclopedia Britannica n.d.)

- **Arabialainen täysiverinen, arabianhevonen**

Arabialainen täysiverinen on Arabian niemimaalta kotoisin oleva erittäin vanha hevosrotu, joka on vaikuttanut lähes kaikkien nykyaikaisten hevosrotujen syntyyn ja ihmiskunnan historiaan. (Discover the magic of the Arabian horse n.d.)

- **Sotavaunu**

Sotavaunu oli sodassa käytettävä, yleensä kaksipyöräinen kahden hevosen vetämä vaunu. Kyydissä oli kaksi sotilasta, toinen ajoi ja toinen käytti jousta tai keihästä. (Carney n.d.)

- **Maatiaishevonen**

1800-luvun alkuun mennessä Suomessa kehittynyt sitkeä hevosrotu, joka oli suomenhevosen edeltäjä. (Pesonen, R. Pystynen, V. Hankimo, O & Pesonen H 2007, 15.)

2 Tutkimusasetelma

2.1 Tavoitteet

Opinnäytetyö voi tarjota ratkaisun ongelmaan, jossa historia on hämärän peitossa eikä monilla ihmisillä ole tarkkaa ajatusta, miten yhteiskunta on päässyt nykytilaan. Luonnonvara-ala on aina ollut tärkeä osa ihmisen kehitystä ja nyky-yhteiskunta on rakennettu hyvin erilaisessa maailmassa, kuin se nykyään on. Opinnäytetyö valaisee historian kulkua kaikenlaisille ihmisille. Tavoitteena on tarkastella historian tapahtumia ja tehdä niistä tulkintoja.

2.2 Tutkimuskysymykset

1. Miten hevonen vaikutti ihmiskunnan kehitykseen historian aikana?
2. Mitä piirteitä hevonen toi esiin ihmiskunnassa?

2.3 Rajaus ja perustelu

Opinnäytetyön aihe rajattiin tutkimalla kirjallista ja internetissä olevaa materiaalia ja pääättelemällä, mihin historian tekstit keskittyvät. Opinnäytetyössä tuodaan jo valmista historiallista materiaalia ja siitä tehtyä työtä ihmisten tietoon, joten aihe piti rajata sen mukaan, mitä materiaalia oli saatavilla. Materiaalia tutkittaessa, tietyt asiat nousivat esiin ja toistuivat. Näitä toistuvia kaavoja katsotaan tarkemmin työn tuloksissa. Opinnäytetyössä ei käsitellä hevosen historiaa eläimenä eikä hevosen kesytyksen varhaisia vaiheita. Myös nykyaika jätetään pois ja keskitytään lähinnä siihen hetkeen, jolloin kukin kansa alkoi suuremmassa mittakaavassa käyttää hevosta.

Rajaus oli tässä työssä todella tärkeää, koska historia on suuri kokonaisuus. Opinnäytetyössä ei ollut tarkoitus käsitellä koko historiaa vaan keskittyä tiettyyn hetkeen ja sen vaikutuksiin. Opinnäytetyössä on tarkoituksella jätetty pois nykyaikainen hevosen käyttö ja keskitytty vain historian tutkimiseen.

3 Menetelmät ja aineisto

3.1 Tutkimustyön menetelmät

Opinnäytetyön tavoitteet ovat ratkaistavissa keräämällä historiallista materiaalia ja uusia tutkimuksia historiasta. Näistä tehtiin yhteneväinen kokonaisuus, jossa on vanhoista materiaaleista ja uutta tutkimustekniikkaa käyttävistä tavoista saatuja päätelmiä historian kulusta. Aineistoa oli saatavilla Suomesta varsin vähän ja internetin materiaali oli hankalaa varmistaa todenmukaiseksi. Tämän vuoksi työhön käytettiin aineistoksi lähes kaikki tekijälle saatavilla oleva kirjallisuus. Aineistoa kerätessä oli tärkeää välttää puolueellisia materiaaleja, koska historia perustuu tosiasioihin, joista ei ole mielipiteitä. Aineistoa valitessa tekijä karsi pois materiaalit, joissa näkyivät kirjoittajan omat mielipiteet.

Opinnäytetyön tutkimusaineisto kerättiin historiankirjoista, artikkeleista ja internetistä. Aineiston keräämisen jälkeen se muokattiin valmiiksi kokonaisuudeksi. Tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä. Tässä opinnäytetyössä esitellään historian tapahtumia ja lopuksi pohditaan niiden yhtäläisyyksiä.

3.2 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimusote tässä opinnäytetyössä oli laadullinen eli kvalitatiivinen. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin etsittiin vastausta historiallisesta materiaalista ja lopuksi tehtiin kerätystä materiaalista päätelmiä. Johtopäätöksiä tehdessä yritettiin tutkia kerättyä aineistoa ja tehdä sen mukaisia päätelmiä. Johtopäätökset tulevat suoraan aineistosta, joten aineiston kerääminen oli ensimmäinen vaihe tutkimukselle ja johtopäätökset ovat tämän työn lopputulos.

3.3 Aineiston analysointi

Aineisto esitetään todenmukaisena ja sellaisena kuin se on. Tarkoituksena oli tuoda historian todelliset tapahtumat ihmisten tietoon puolueettomasti ja etsiä mahdollisimman luotettavat lähdemateriaalit. Lähdemateriaalit olivat usein hankalia löytää, koska lähes kaikki aineisto keskittyi liikaa joko pelkästään ihmisiin tai hevosiin. Historian tapahtumat käytiin läpi ja pohdittiin mahdollisia toistuvia tapahtumia historiassa. Aineistosta poimittiin kohdat, jotka liittyivät hevosen käyttöönottoon ja siitä seuraaviin edistykseen kyseisen kansan historiassa.

3.4 Työn eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyö perustuu luotettavaan historialliseen materiaaliin ja uusiin tutkimuksiin. Haasteena tällaisessa työssä oli varmistaa materiaalin todenmukaisuus ja puolueettomuus. Historian kirjoista löytyvä materiaali on yleensä luotettavampaa, kuin internetistä löytyvä aineisto. Tämän vuoksi tekijä yritti käyttää pääasiassa kirjoista löytyvää tietoa. Internetin sivustoissa tekijä kiinnitti huomiota lähteiden merkitsemiseen ja sivuston virallisuuteen. Jos sivusto oli historiallisen järjestön tai aiheeseen liittyvän yhdistyksen, aineisto oli huomattavasti luotettavampaa. Aineiston

haussa vältettiin sivustoja, jotka olivat yksityisen ihmisen tekemiä. Materiaali on kaikille saatavilla olevaa, julkista tietoa, joten salattavaa tietoa ei ole mukana tässä työssä. Lähteet kuitenkin merkittiin hyvin, jotta alkuperäisen historiallisen tutkimuksen tekijöiden oikeudet huomioitaisiin.

4 Hevosen vaikutus ihmiskunnan kehitykseen historian aikana

4.1 Lähi-itä

Arabianhevosta käytettiin Lähi-idän maissa pääasiassa sotahevosena. Kamelit olivat juhtia ja tuottivat maitoa. Beduiinit ottivat kamelin käyttöön 3500 eaa. Tarkkaa aikaa, jolloin arabianhevonen otettiin ihmisten käyttöön ei tiedetä, mutta vuoteen 1500 eaa. mennessä Lähi-idässä oltiin jo opittu hevosmestarin taidot. Beduiinit uskoivat arabianhevosen olleen lahja Allahilta. Beduiinit olivat fanaattisia jalostuksen suhteen ja puhtasrotuisuuteen pyrittiin vahvasti. Risteytykset muitten hevosten kanssa olivat ehdottomasti kiellettyjä. Tamma oli kaikkein arvostetuin ja kallein omaisuus, joka beduiinilla voi olla. Aavikon julmuus varmisti, että vain vahvimmat yksilöt selvisivät ja arabianhevosen ominaisuudet kehittyivät tämän ympäristön ansiosta. (Discover the magic of the Arabian horse n.d.)

Hevosten pitäminen Arabiassa on ilmaston vuoksi vaikeaa. Keski-Aasialaisista paimentolaisheimoista poiketen, arabialaiset paimentolaisheimot eivät ole koskaan käyttäneet hevosen maitoa tai lihaa ravinnokseen. Arabiassa hevonen on aina ollut ratsu arjessa ja sodassa. Arabit valloittivat alueita ja heidän hevoskasvatuksensa vaikutti yhä suurempaa osaa maailmasta. Heidän jalostamansa hevonen oli jalo, itämainen aavikkoympäristössä karaistunut hevostyyppi. He käyttivät erittäin tarkkoja jalostustapoja ja ankaraa valintaa hevosjalostuksessaan. Hankalien luonnon olosuhteiden ja tämän tarkan jalostuksen ansiosta saatiin aikaan arabialainen

täysiverinen hevonen, joka on yksi maailman tärkeimmistä ja vanhimmista hevosroduista. (E. Flade 1988, 44, 45.)

4.2. Muinainen Egypti

Vuoden 1700 eaa. aikaan Egyptiin hyökkäsivät Hyksot, jotka toivat hevoset mukanaan. He toivat myös sotavaunut ja muut pronssiajan aseet. Hyksot valloittivat suurimman osan Egyptistä. Egyptiläiset eivät kuitenkaan täysin alistuneet Hyksojen valtaan, vaan valmistautuivat ottamaan maansa takaisin. Egyptiläisten käyttöönottamat hevoset ja sotavaunut olivat syynä heidän voitolleen. He olivat ottaneet Hyksojen sotavaunut käyttöönsä ja parannelleet niitä. Hevosilla ja näillä uusilla sotavaunuilla Egyptin faaraot pystyivät myöhemmin tekemään armeijastaan erittäin vahvan ja uusien alueiden valtaus oli mahdollista. Ennen sotavaunujen käyttöönottoa, egyptiläiset armeijat eivät jatkaneet hyökkäyksiä omien rajojensa ulkopuolelle. Uudet sotavaunuilla varustetut armeijat eivät enää pysähtyneet omiin rajoihinsa vaan jatkoivat hyökkäystä niiden ulkopuolelle. Heidän taistelutavastaan tuli hyökkäykseen painottuva. He pääsivät etenemään hevosilla ja sotavaunuilla alueille, joiden maasto oli ollut tähän mennessä liian haastavaa. Armeija ei ollut enää huonosti koulutettua, koska uudet aseet ja hevoset vaativat pitkäaikaista koulutusta ja enemmän taitoa sotilailta. Jalkaväen yksikkö koostui yleensä parista sadasta sotilaasta ja sotavaunuyksikkö parista kymmenestä erikoissotilaasta. Taistelussa egyptiläisten edistykselliset sotavaunut suojelivat jalkaväkeä vihollisen sotavaunuilta. Egyptiläiset tekivät sotavaunusta kevyemmän, jota kaksi miestä voisi kantaa. Sotavaunuja veti kaksi hevosta ja kyydissä oli kaksi sotilasta. Toinen sotilaista ajoi ja toinen käytti joustia tai keihästä. Jousella ampuminen tai keihään heittäminen tapahtui joko paikallaan ollessa tai liikkeessä. Sotavaunut mahdollistivat Egyptin valtion rakentamisen ja uusien alueiden valtauksen. (Carney n.d.)

Muinaisessa Egyptissä hevonen oli kuninkaallisen vallan ja kaoottisten tilanteiden keskellä tapahtuneiden sankarillisten tekojen symboli, eikä sitä käytetty ikinä juhtana. (Horses in ancient Egypt 2018.)

4.3 Kiina

Kiinalaiset omistautuivat hevosten rodulliseen kehitykseen ja määrän nostamiseen vuosisatojen ajan. Vuosina 141 – 87 eaa. Keisari Wu Ti:n hallinnon aikaan, kiinalaisilla oli jo taitava ratsuväki käytössään. He lähtivät matkalle Hsiung-nu barbaareja vastaan. Kiinalaiset onnistuivat valloittamaan heidän pääkaupunkinsa ja ottamaan haltuun heidän parhaat hevosensa. Tämän jälkeen he risteyttivät näitä uusia hevosia parhaiden löytämiensä läntisten osien hevosten kanssa keisarin ja aristokraattien hyödyksi. Tästä oli tuloksena kevytaskelinen ja hyvärakenteinen hevonen, joka pystyi liittämään vaivattomasti eteenpäin. Näitä hevosia kutsuttiin Tien Ma:ksi. (Sá Cunha n.d.)

Hevonen ja sen käyttö oli arveltu olevan yksi syy Kiinan muurin rakentamiseen. Kiinan muuri pystytettiin suojelemaan Kiinaa barbaarien hyökkäyksiltä. Kiinan puolustussysteemi oli aina heikko barbaarien hyökkäyksiä vastaan, jotka olivat taitavia jousiampujia, ratsastajia ja olivat tottuneet luonnon olosuhteisiin. He tekivät nopeita hyökkäyksiä pienillä hevosillaan ja perääntyivät sen jälkeen nopeasti. Kiinalainen puolustussysteemi luotti neliönmallisiin yksiköihin kaupungeissa ja kylissä, mutta tämä oli todella heikko tapa barbaareja vastaan. (Sá Cunha n.d.)

Kiinalaiset käyttivät kevyitä sotavaunuja barbaareja vastaan, mutta ne eivät olleet yhtä ketteriä kuin barbaarien ratsukot. Kiinalaisen ratsuväen kultakausi oli vuosina 206 eaa. – 8 jaa. Hevoset olivat tähän aikaan erittäin arvostettuja ja kysyttyjä. Vuosina 179 – 157 eaa. keisari Wenti lupasi, että jos perhe antoi armeijan käyttöön hevosen ja vaunun, heidän ei tarvitse osallistua sotaan. Barbaarien uhka oli jatkuva Kiinaa kohtaan. Kiinalaiset eivät tunteneet barbaarien tapaa taistella, johon kuului

hyökkäyksen jälkeinen nopea perääntyminen. Kiinalaisille perääntyminen oli täysin ennenkuulumatonta. Barbaarit käyttivät tätä tapaa sekoittaakseen vihollisen mielen ja välttääkseen tappiot. (Sá Cunha n.d.)

Kiinalainen ratsuväki alkoi käyttää nopeita piirityksiä ja hyökkäyksiä, joiden avulla he voittivat barbaarit. Tämän takia Kiina alkoi käyttää jatkossakin hyökkäystä vanhan puolustustavan sijaan. Kiinalaiset keskittyivät tekemään ratsuväestään parhaan mahdollisen ja jalostamaan yhä parempaa hevosta. Kiina alkoi etsimään hevosia myös lännestä ja näin muista pitkään eristäytynyt Kiina halusi yhteyden muihin kansoihin. Kiina etsi hevosia Arabiasta, Persiasta, Bactrianasta, Transoxianasta ja Ferghanasta. Nämä hevoset olivat arabialaisten ja bactrialaisten hevosten risteytyksiä. (Sá Cunha n.d.)

Hevonen oli pitkään pelkässä sotakäytössä. Rauhan aikaan hevosta käytettiin urheilussa ja metsästyksessä rikkaiden ajan vietoksi. (Sá Cunha n.d.)

4.4 Paimentolaisten sotaretket ja muinainen Eurooppa

Hunnit olivat hevospaimentolaisia ja ratsastivat pienillä hevosilla. 300 – 400-luvuilla hunnit matkasivat länteen aiheuttaen kansainvaellukset ja Rooman valtakunnan tuhon. Toinen paimentolaiskansa seurasi hunnien jäljissä vuonna 570 nimeltään avaarit. Unkarilaisten valtaajien hevoset olivat vuonna 896 korkeudeltaan noin 130 cm ja heidän liikkuessaan länteen hevosten korkeus oli jo 150 cm. Avaarit ja unkarilaiset pitivät kulkiessaan mukanaan varahevosia. Nämä varahevoset seurasivat johtajattamaa. Hevosia voitiin siis vaihtaa, joukot vaikuttivat vihollisen silmissä suuremmilta ja sotilaat myös joivat tammojen maitoa. Unkarilaisten tärkein ase oli jousi, jota he käyttivät hevosen selästä. He käyttivät myös miekkaa ja keihästä aseenaan. Vuosien 400 – 800 ajan hevoset olivat korkeudeltaan 131 – 145 cm. (E. Flade 1988, 46, 47.)

Arabianhevonen tuli 800-luvulla Eurooppaan ja uusia hevosrotuja alkoi ilmestymään. Arabialaisia täysiverisiä ja paikallisia kesyhevosia risteytettiin keskenään. Näin saivat alkunsa berberinhevonen, andalusianhevonen ja lukuisat muut rodut. Arabialaista täysiveristä on käytetty kaikkien nykyisten kevyiden hevos- ja ponirotuja jalostukseen. Tärkeänä rotuna näistä on varsinkin englantilainen täysiverinen hevonen, joka kehitettiin käyttämällä kolmea arabialaista täysiveristä hevosrotua ja risteyttämällä niitä paikallisten tammojen kanssa. (E. Flade 1988, 48, 49.)

Euroopassa Keskiaikana käytetty ritarihevonen oli siihen asti käytettyjä hevosia raskaampi ja kömpelömpi. Se kantoi ritarin lisäksi haarniskan ja varusteiden painon. Ritari varusteineen painoi noin 200 kiloa. Suuret hevoset, jotka ritareiden vaikutuksesta yleistyivät ympäri Eurooppaa, olivat hitaita ja vähemmän kestäviä. Nämä hevoset eivät mahtaneet mitään, kun mongoliratsastajat hyökkäsivät 1200-luvulla Eurooppaan. Mongolit saapuivat Tsingis-kaanin johdolla pienillä hevosillaan ja tuhosivat tielleen osuneet kansat. Tsingis-kaanin pojanpoika Tamerlan jatkoi tuhoa mongolien toisella sotaretkellä. Mongolien mukana kulki unkarilaisten tapaan hevoslaumoja. Jokaisessa laumassa oli 20 – 30 hevosta. Näin oli aina saatavilla uusia vaihtohevosia. Tsingis-kaani huolehti tarkasti hevostensa hyvinvoinnista ja antoi erityiset käskyt tästä joukkojensa päälliköille. (E. Flade 1988, 89, 90, 91.)

Arabiasta tuodut hevoset alkoivat kuitenkin vaikuttaa myös raskaampiin rotuihin. Aikaan saatiin raskasrakenteisina pysyviä hevosrotuja, joilla oli jalompia piirteitä, kuten lautasten ja pään muoto. (E. Flade 1988, 93, 94.)

Paimentolaiskansojen tapaan myös skyytit, jotka olivat merkittäviä hevostenkasvattajia, käyttivät tammojen maitoa ja siitä tehtyjä tuotteita. Skyytit käyttivät hevosia sotilaiden ratsuina. Ratsukäytön lisäksi he käyttivät niitä valjastettuina yksi- ja kaksiakselisten vaunujen edessä. Kreikassa tärkeänä olivat varsinkin sotavaunuilla ajo. 7. vuosisadalla eaa. lähtien kreikkalaiset alkoivat siirtyä ratsujoukkojen käyttöön ja sotavaunuista luovuttiin. Peloponnesolaissodassa vuosina 431 – 404 Kreikalla oli jo tuhat ratsastavaa soturia. Ratsumiehet olivat varakkaista perheistä, koska tämänlaisen armeijan ylläpito oli kallista. Ratsumies toi armeijan

käyttöön kaksi hevosta ja yhden ratsupalvelijan. Kreikkalaiset ratsumiehet käyttivät kevyitä pronssivarusteita ja heidän aseenaan oli 6,40 metriä pitkä keihäs. Aleksanteri Suuren sotilaat käyttivät ratsuinaan itämaisia, jaloja hevosia. Niistä Aleksanteri piti aivan erityisesti. (E. Flade 1988, 74, 75, 76, 77.)

Italian niemimaalla hevonen ei ollut juurikaan ratsukäytössä. Hevonen oli lähinnä sotalaitoksen tehtävissä ja kuljetuskäytössä. Roomalaiset toivat muualta hevosensa, eivätkä kasvattaneet niitä itse. Ratsastus tuli mukaan sotilaalliseen toimintaan vasta vuosina 200 – 100 eaa. Roomalaiset pitivät erityisesti ratsastuskilpailuista, mutta syynä oli lähinnä ajanviete ja sensaationhakuisuuden tarkoitukset. Kilpailuissa ajettiin ensin nelivaljakoilla ja kolmivaljakoilla. Myöhemmin ratsastettiin. (E. Flade 1988, 78, 79.)

Hevoset olivat Euroopassa vielä 4. vuosisadalle eaa. asti pieniä. 3. – 1- vuosisadalla eaa. hevoset olivat korkeudeltaan noin 122 cm. Hevosia käytettiin vetojuhtina, kantojuhtina ja sotilaallisessa käytössä. Galliansodassa germaanien hevoset olivat roomalaisia hevosia pienempiä, mutta ne sopivat ratsastukseen ja olivat hyvin sitkeitä. Germaanien hevosten korkeus oli 120 – 135 cm. Hevosista tuli korkeampia vasta 1. ja 4. vuosisadan välillä. (E. Flade 1988, 89, 90.)

4.5 Pohjois-Amerikan intiaanit

Hevoset olivat tärkeä osa Crow-intiaanien kulttuuria. Crow-intiaanit uskovat, että vain ihmisillä, hevosilla ja koirilla on sielut. Heillä on ollut hevosia 1700-luvun alusta lähtien. Tapana oli, että kaikki heimon jäsenet ratsastivat ja hevosia käytettiin myös kantamaan tavaroita, jotta matkustus olisi nopeaa. Pian Crow-intiaaneilla oli hallussaan tasankojen suurimmat hevoslaumat ja muut heimot pitivät heitä tämän vuoksi rikkaina. Nämä hevoset olivat joko ostettuja, kasvatettuja tai varastettuja. Yksi tärkeä aloittavan Crow-soturin testi oli hiipiä yöllä vihollisen leiriin ja varastaa hieno hevonen. (Hill 2009.)

Pohjois-Amerikan tasankointiaaneille tärkeä puhvelin metsästys helpottui huomattavasti heidän saadessaan käyttöön hevosia. Hyvällä hevosella ratsastava metsästäjä liikkui nopeampaa vauhtia kuin puhveli, joten hän sai merkittävän etulyöntiaseman metsästykseseen. Puhvelit liikkuvat pitkiä matkoja paikasta toiseen ja niistä elantonsa saavat heimot joutuivat seuraamaan mukana. Hevoset tekivät tästä helpompaa ja nopeampaa. Ennen hevosten käyttöä tasankointiaanit kuljettivat varusteitaan ihmisten ja koirien avulla. Puhveli liikkui ihmistä nopeampaa, joten metsästys oli vaikeaa. Tasangoilla oli vaikeaa väijyä saalista, koska piilopaikkoja ei ollut. Hevonen tarjosi keinon liikkua saalista nopeammin ja kantaa ihmistä ja koiraa painavampia taakkoja. Hevonen helpotti vihollisten kyliin tehtyjä hyökkäyksiä ja sen hyödyllisyys sotavälineenä oli ilmeistä. Hevosten varastamisen ja tehokkaan metsästyksen takia heimot alkoivat sotia keskenään. (Fox 2013.)

Tasankointiaaneille puhveli ei ollut ainoastaan tärkein ravinnonlähde, vaan he tekivät siitä myös vaatteita ja työkaluja. Intiaanien hevoset olivat espanjalaisten tuomia hienoja arabialaisia, andalusialaisia ja berberihevosia. Arvellaan, että aseiden sijaan hevosten käyttö oli tärkein syy espanjalaisten voittoon intiaaneista. Espanjalaiset olivat tietoisia hevosten tuomista eduista, joten he yrittivät parhaansa mukaan estää intiaaneja saamasta haltuunsa niitä. Suuren pueblokapinan aikaan vuonna 1680, intiaanit saivat suuren hevosmäärän haltuunsa. Jokaisella heimolla oli oma tapansa pitää hevosia, mutta hevosten hallussapito oli tärkein miehen arvon mitta. Hevosia käytettiin kaupanteossa vaihtamalla niitä naisiin, satuloihin tai kivääreihin. (The horse transforms plains indian culture and life n.d.)

4.6 Varhainen hevostalous

Hevosten myötä ihmiskunta pystyi ottamaan käyttöönsä maastoltaan vaihtelevampia alueita, elättämään entistä aikaa isompia perheitä ja matkustamaan kauemmas kauppamatkoillaan. Ennen asumattomat seudut asutettiin. Kupari- ja pronssikaudella tapahtui paljon taloudellisia ja yhteiskunnallisia muutoksia. Maanomistus muuttui

epätasa-arvoisemmaksi, sosiaalinen arvojärjestys muotoutui ja kaupankäynti lisääntyi. Hevonen edisti näiden asioiden tapahtumista. Varhaispronssikaudella hevosen merkitys yhteiskunnassa oli selkeästi noussut aikaisemmasta. Toisen vuosituhannen eaa. ensimmäisellä puoliskolla vanha maailma alkoi kokea sotavaunujen johtamia valloitus sotia. Valloittajat olivat aristokraattisia liittoumia, jotka rakentuivat hevosen käytön varaan. Hevoskansojen valloitusretket jatkuivat seuraavien vuosituhansien ajan ja he valloittivat yhä enemmän alueita. Kaksi skyyttien heimoa, joista toinen oli eurooppalainen ja toinen aasialainen, hallitsivat Keski-Euraasiaa ensimmäisellä vuosituhannella eaa. Alue ulottui Mongoliasta Karpaattien eteläpuoleen. 1300- ja 1400-luvulla jaa. mongolit hallitsivat Koreasta Unkariin ulottuvaa aluetta ja näinä aikoina hevosen merkitys sodassa oli valtava. Mongolien hallitsema alue oli maailmanhistorian suurin imperiumi, joka koostui yhdestä maa-alueesta. (Peplow 1998, 12, 13, 15.)

Pohjois- ja Etelä-Amerikan valloituksessa tapahtui samankaltainen uusien alueiden käyttöönotto ja yhteiskunnassa tapahtunut hierarkkisemmaksi ja epätasa-arvoisemmaksi vaihtuminen kuin Euraasiassa hevostalouden myötä aikaisemmin. John Pynchon oli englantilainen puritaani ja ensimmäinen amerikkalainen karjatilallinen. Teollistuminen, joka oli tapahtunut sisällissodan jälkeen toi länteen uusia muuttajia. He kohtasivat varakkaiden tilanomistajien ja meksikolaisten karjapaimenten karjanhoitokulttuurin, jossa naudat olivat pitkäsarvista ja laihaa rotua. Nämä naudat selvisivät hyvin preerian talvesta ja ne lihoivat karjanajon aikaan. Karjatarhoja rakennettiin vuonna 1867, joihin naudat kerättiin ennen niiden eteenpäin lähettämistä. Karjatalouden kulta-aika loppui useampien ankarien talvien, lampaankasvatuksen, aitaamisen, hintojen romahduksen ja ylituotannon takia 1880-luvulla. (Peplow 1998, 20, 21, 22, 23.)

Lännessä hevosilla liikkui muutkin kuin karjapaimenet. Näitä olivat vuokratallinpitäjät, uudistilalliset, kullankaivajat, mainarit, turkismetsästäjät, riistanpyytäjät, ratsupoliisit ja ratsuväet. 1860-luvulla kuuluisiksi tulivat ponipostin kuljettajat. Matkaa tehtiin yhteensä lenkin aikana 110-160 kilometriä, kerrallaan 40 kilometriä. Koko lenkin kuljettaja kiersi kahdesti viikossa. Asemapaikoilla ratsu sai

parhaat hoitajat, kuivikkeet ja kaurat. Ponipostin ylläpito oli kuitenkin hyvin kallista ja palvelu hinnoitteli itsensä markkinoilta. Karjatalouden kultakauden päätyttyä pitkistä ajoista luovuttiin ja karjapaimenten tehtävänä oli lähinnä rikkoutuneiden aitojen korjailu. Hevosta tarvittiin vähemmän ja karjapaimenten taidonmittelystä vapaa-ajallaan alkoi nykypäivänäkin tunnettu rodeo. (Peplow 1998, 21, 22, 23.)

4.7 Hevonen työssä

Hevonen oli 1700-luvun lopulle asti lähes ainoa kulkuneuvojen voimanlähde, joka ihmisellä oli käytettävissään. Alkuaikoina hevosen selkään lastattiin kaikenlaista tavaraa ja niitä käytettiin monilla alueilla kantojuhtana. Kuljetettava tavara oli saaliseläinten ruhoja ja nahkoja, joita vietiin kauppapaikoille. Pronssikaudella käyttöön tullut ies mahdollisti hevosen vetämään raskaampaan taakkaa kuin kantamaan, joten tästä eteenpäin hevosvetoiset kulkuneuvot alkoivat yleistyä historiassa. Pronssikausi alkoi Lähi-Idässä n. 5000 eaa. ja Euroopassa n. 2000 eaa. Ensimmäisenä yleistyivät hitaammin kehittyvät sotavaunut. 1000-luvulla Euroopassa arvohenkilöt alkoivat kulkea vaunuilla, mutta nämä olivat karkeatekoisia, jousittamattomia kärryjä. 1400-luvulla jousituksen myötä mahdollistuivat myös pitkät matkat. 1600-luvun puolivälissä Euroopassa tapahtui vaurastumista ja ihmiset halusivat käyttää hevosvaunuja pitkien matkojen lisäksi myös lyhyemmillä. Vuonna 1694 Lontoossa Vilhelm III:n hyväksymä laki tuli voimaan, joka takasi toimiluvat 700 vuokravaunun käyttöön. Näitä vaunuja vetivät ketterämmät hevoset, kuin raskaampien vaunujen vetämiseen tarkoitettut hevoset. (Peplow 1998, 12, 14, 15.)

1700-luvun alussa teräsjoisen ja Isossa-Britanniassa Parlamentin säätämien lakien, joissa teiden kunto parani merkittävästi, myötä vaunuilla oli mahdollista ajaa kovaa. Tähän tarvittiin keskiaikaista raskasta hevostyyppiä kevyempi ajohevonen. Kuninkaalliset postivaunut otettiin käyttöön vuonna 1784. Vaunuliikenne yleistyi ja postilla oli käytössään valtava määrä hevosia. Hevosia käytettiin myös 1700-luvulla kanavaliikenteessä. Raskaassa lastissa olevat proomut hinattiin sisämaahan pitkiäkin

matkoja hevosilla. Keski-Euroopassa hevoset olivat 1400-luvusta alkaen vetämässä maan alla ja päällä hiilikuormia. 1800-luvun puolivälissä Pohjois-Amerikassa hevosten vetämät lännenvankkurit kuljettivat ihmisiä pitkiä matkoja. 1800-luvun puoliväliin mennessä hevoset vetivät monissa paikoissa maailmalla raitiovaunuja ja omnibusseja. Hevoset olivat tärkeässä asemassa Isossa-Britanniassa poliisi-, pelastus-, ja palotoimella. Vuonna 1829 Lontoossa perustettiin Metropolitan Police, jossa oli ratsuosasto. Rannikoilla pelastusveneet nostettiin ja laskettiin hevosten avulla, sammutuskalustoa vetivät nopeat hevoset ja ambulanssit kulkivat hevosten vetäminä. Rautateiden myötä hevosliikenne väheni Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Maatiloilla hevosen asema jatkui 1900-luvulle asti. Ennen 900-lukua härkää käytettiin yleensä auraa vetämään. Peltotöissä hevosen piti olla rauhallinen ja sillä piti olla leveät jalat, jotka sopivat pellolla tehtävään liikkumiseen. (Peplow 1998, 28, 29, 30.)

1800-luvun alussa hiilikaivoksilla työskenteli miesten lisäksi myös naiset ja lapset. Lait alkoivat suojella naisia ja lapsia kuitenkin vuonna 1842 ja siitä lähtien hevosia ja poneja alettiin käyttämään hiilikaivoksilla enemmän. Hevoset olivat kaikenkokoisia. Isommat hevoset työskentelivät tilavimmilla kaivoksilla ja ponit ahtaissa tiloissa. Vedettävät taakat saattoivat olla todella painavia ja isommat hevoset pystyivät vetämään niitä helpommin. Hevosen tehtävä oli vetää hiilikuormaa ja ohjastajan tehtävä oli ajaa hevosta tarkasti tunneleita pitkin. Hevoset viettivät koko elämänsä maan alla. Ne joivat seisonutta vettä ja loukkaantumiset olivat yleisiä. Hevosista pidettiin kuitenkin hyvää huolta, koska ymmärrettiin että hyvin pidetty hevonen työskenteli tehokkaammin. Niiden tarpeista huolehdittiin monesti jopa paremmin kuin kaivoksissa työskentelevien miesten, koska mies oli helpompi korvata kuin hevonen. (Evans 2019.)

Jotkin kaivokset pitivät hevosia maan alaisissa talleissa melkein koko vuoden ympäri. Ne tuotiin töiden hidastuessa välillä maan pinnalle laitumelle. Joissain kaivoksissa hevoset vietiin vuoroissa maan pinnalta kaivokseen samalla tavalla kuin miehet. Alkuaikoina monet kaivokset pitivät hevoset maan alla vuoden ympäri, mutta vuodesta 1940 alkaen, kun miehet alkoivat saamaan lomaa, hevoset vietiin lomien ajaksi maan pinnalle laitumelle. Kaivokset olivat syvyydeltään 125 – 700 metriä maan

alla. Kaivoshevoset tottelivat äänikäskyjä ja osasivat avata ovia. Hevoset pelastivat monesti henkiä, kun ne kieltäytyivät liikkumasta ja edessä oleva tunnelin katto romahti hetkeä myöhemmin. Hevoset saatiin alas kaivokseen joko häkillä tai niiden ollessa isoja, jalat sidottuina ne laskettiin alas valjaissa. (Evans 2019.)

4.8 Suomi

Muinaislöytöjen perusteella Suomessa käytettiin hevosia jo 2500 sitten. Hevosia toivat aluksi Suomeen uudisasukkaat ja valloittajat. Viikingit toivat pohjoiseurooppalaisia hevosia länsirannikolle. Ratsuja ja työhevosia tuli myös Uralin ja Volgan seuduilta Itä-Suomeen. 1500-1700-luvuilla Suomesta lähti miehiä ja hevosia sotaan Ruotsin vallan alaisina. Suomalaisia värvättiin sotajoukkoihin keski-Eurooppaan ja he toivat kotiin palatessaan mukanaan uusia hevosia. Näin alkoi Suomen oloihin soveltuvan hevosen jalostus. 1800-luvun alussa ilman määrätietoista jalostusta oli kehittynyt 130 – 140 cm korkea, sitkeä maatiaishevon, josta myöhemmin jalostettiin Suomenhevon. Vaikka Suomessa olevaan hevoseen oli tähän mennessä tullut paljon ulkopuolista vaikutusta, haluttiin 1800-luvulla keskittyä jalostamaan puhdas suomalainen rotu ja ulkopuolisia hevosia vältettiin rodun jatkojalostuksessa. (Pesonen, Pystynen, Hankimo, & Pesonen 2007, 15.)

Hevonen toimi Suomessa lähinnä juhtana ja ihmisten ja tavaroiden kuljettajana. Lähes kaikki ihmiset käyttivät vossikkakyytejä ennen auton yleistymistä. Hevosella kuljetettiin postia ja muuta tavaraa, sillä tehtiin metsätöitä ja peltotöitä. Ratsuväessä oli Suomenhevosten lisäksi alussa myös sotasaaliina saatuja muun rotuisia hevosia. Upseeristo ajatteli, että Suomenhevon kelpasi vetämään tykkejä ja muita kuormia, mutta ei sopisi sotaratsuksi. He olisivat halunneet ratsuväen koostuvan jaloista itäpreussinhevosista ja hannoverilaisista. Tähän ei kuitenkaan ollut valtiolla varaa, joten Suomenhevon otettiin ratsuväen hevoseksi. Upseerit saivat ulkomaiset, jalot ratsut. Suomessa hevosen jalostuksessa kiinnitettiin kestävyys lisäksi paljon huomiota nöyryyteen. Hevosen piti totella käsittelijäänsä kyselemättä ja sietää

ajoitellen huonoakin hoitoa. Tämän vuoksi jalostuksesta jätettiin pois jalorotuiset hevoset, joilla oli usein temperamenttisempi luonne. Nöyryys ja käsiteltävyys oli tärkeää Suomen olosuhteissa, joissa hevonen oli pääasiassa juhdan töissä. (Pesonen, Pystynen, Hankimo, & Pesonen 2007, 52, 55, 67, 69, 99, 100.)

Hevosen käyttö oli Suomessa muinaisista ajoista asti monimuotoista. Tästä johtuen hevonen oli ahkera tekemään töitä ja sitkeä Suomen karuihin oloihin. Se oli maatiaishevonen, jolla tehtiin kaikenlaista työtä. Jokainen talo jalosti omaan tarkoitukseensa sopivimman tyyppisen hevosen ja käytti sitä elinkeinonsa harjoittamiseen ja kulkuvälineenään. Hevonen oli korvaamaton osa yhteiskunnan pyörittämistä ja ihmisten jokapäiväistä elämää. (Pesonen, Pystynen, Hankimo, & Pesonen 2007, 15.)

Nykyään hevostalous työllistää monia ihmistä Suomessa. Hevosala tarjoaa myös harrastusmahdollisuuksia. Hevosalalla on nykyään raviurheilua, ratsastusurheilua, hevoshoitopalvelua ja hevoskasvatusta. Hevosala käyttää hyödyksi rehutuotantoa hevosten ruokintaan ja metsätaloutta karsinoiden kuivitukseen. Osaltaan palveluja ovat myös varusteiden ja oheistuotteiden myynti. Hevosia on Suomessa 74 400 ja hevostalleja on 16 000. Hevosala työllistää 15 000 ihmistä. Ratsastusta harrastaa 160 000 ihmistä ja raviurheilua harrastaa 220 000 ihmistä. (Mattiila 2019.)

Hevosia oli Suomessa eniten vuonna 1950. Silloin niitä oli 410 000. 1950-luvulla metsä- ja maatalous alkoivat koneellistua ja hevosmäärä vähentyä. Hevosia oli vähiten 1980-luvun vaihteessa. Silloin niitä oli 31 500. Nykyään hevosten lukumäärä kasvaa vuosittain, vaikka hevoskulttuuri on Suomessa moneen muuhun maahan verrattuna ohutta. (Lith 2006.)

5 Johtopäätökset

Tutkimuskysymyksenä haluttiin tietää miten hevonen on vaikuttanut ihmiskunnan kehitykseen historian aikana ja mitä piirteitä hevonen toi esiin ihmiskunnassa. Tähän

opinnäytetyöhön kerätyistä tiedoista voidaan päätellä joitakin asioita hevosen vaikutuksesta ihmiskuntaan. Päätelyä voi tehdä verratessa eri kansoissa tapahtuvia muutoksia hevosen käyttöönoton jälkeen. Ensinnäkin voi todeta, että hevoset tuotiin usein uuteen yhteiskuntaan valloittajien tai uudisasukkaiden toimesta. Hevonen otettiin käyttöön usein sodan yhteydessä viholliselta.

Hevonen näyttää vaikuttaneen moniin yhteiskuntiin alussa hyvin positiivisesti. Ihmisten elämä on helpottunut, kun hevosella on päässyt liikkumaan paikasta toiseen ja jokapäiväiset askareet ovat muuttuneet helpommiksi. Hevosella ollaan metsästetty suurempaa saalista ja kuljetettu tavaroita ja ihmisiä. Hevonen on mahdollistanut kansan vaeltamisen pidempiä matkoja ja uusien alueiden valtaamisen. Toinen puoli hevosen käyttöön otossa tulee selvästi sodan merkeissä. Monesti kansat ovat hevosen ansiosta saaneet vastaansa uudella alueella jo asuvan toisen kansan. Tästä tilanteesta syntyy helposti sota. Uudesta alueesta ja sen tuomista ravinto- ja asuinmahdollisuuksista alettiin väistämättä kilpailemaan.

Hevosia armeijassaan käyttävät valloittajat pakottivat usein hyökkäyksen kohteeksi joutuneen kansan ottamaan myös omaan käyttöönsä hevosen ja kehittämään oman sotataktiikkansa, jolla vihollisen ylivoimaiset ratsukot pystyttiin voittamaan. Hevonen ei siis ollut ainoastaan yhteiskunnan toimintaa helpottava lisäys vaan pakon sanelema keino suojella omaa kansaa. Monissa maissa ja monilla kansoilla hevonen oli lähinnä vain sotakäytössä ja muita eläimiä käytettiin juhdan tehtäviin. Hevoskansat, kuten Mongolit ja Hunnit valtasivat sotapäälliköidensä johdolla valtavia alueita. Samaa tekivät monet hallitsijat, jotka saivat käyttöönsä hevosen ja ymmärsivät sen käytön mahdollisuudet sotatantereella. Pitkän aikaa historiassa hevonen oli sotakenttien ylivoimainen ase, joka vaikutti vahvasti sodan kulkuun ja siihen, kenellä oli vahvin armeija.

Tässä opinnäytetyössä olevasta historian tekstistä huomataan myös, että sotakäytössä menestyneimpiä olivat pienet ja nopeat hevoset. Tämä päti myös sotavaunuihin. Pienillä ja nopeilla ratsukoilla oli etu raskaampiin ja kömpelömpiin ratsukoihin verrattuna. Kansat selvästi kokeilivat välillä ottaa myös sotakäyttöön

työkäytössä olevia raskaita hevosia, mutta huomasivat kevyempien ratsukoiden ja sotavaunujen ylivoiman. Eniten historiaan vaikuttanut hevosrotu tämän aineiston mukaan oli arabianhevonen. Suomessa hevonen toimi monesta maasta poiketen lähinnä juhtana ja sotakäyttö ei ollut sen pääasiallinen käyttötarkoitus.

Hevosen voimaa, nopeutta ja tottelevaisuutta on käytetty yhteiskunnan rakentamiseen, matkustamiseen, puolustamiseen ja valloitukseen. Sillä on ollut monipuolinen rooli kulkuneuvona ja juhtana ennen autoa, peltotöissä ennen traktoria, metsätöissä ennen metsätyökonetta, viestinviejänä ja sotakäytössä ennen panssarivaunuja ja muita nykyajan aseita. Sen vaikutus ihmiskunnan kehitykseen on ollut jokaisen sen käyttöön ottaneen kansan kohdalla merkittävä. Heti hevosen käyttöönoton jälkeen kansan rakenteessa ja toiminnassa näkyi suuria muutoksia. Alettiin liikkua isommalla alueella, ottaa yhteyttä muihin kansoihin ja käyttää hevosta tarpeen mukaan sotakäytössä tai juhtana.

Hevonen toi esiin tietynlaisia piirteitä ihmiskunnassa. Ihminen ymmärsi sen käytön mahdollisuudet yhteiskunnan edistämiseen. Ihmisen halu valloittaa uusia alueita on myös usein lähtenyt ilmenemään hevosen käyttöönoton jälkeen. Hevosella on näyttänyt olevan koko ajan historiassa kaksoisvaikutus ihmiskunnan kehitykseen. Se on tehnyt yhteiskunnan rakentamisesta mahdollista, mutta sillä on ollut myös tuhoisa vaikutus sotakäytössä. Tämä vaikuttaa olevan tässä työssä olevasta aineistosta tehtävä johtopäätös. Hevonen toimi hämmästyttävän samanlaisissa tehtävissä kansasta riippumatta ja ihmisellä näytti olevan tapana hyödyntää sitä vahvasti sodassa joko puolustuksena tai valloitusmielessä. Hevonen oli sopeutuva ja hyödyllinen ihmisen käytössä rakentavana ja tuhoavana voimana. Ihmisen halu edistää yhteiskuntaa ja valloittaa uusia alueita on selvä asia historian aikana.

Hevonen mahdollisti tämän kaiken ja ilman hevosen käyttöönottoa, yhteiskunnat ja maat olisivat hyvin erilaisia nykyään. Suomen nykytilannetta hevosalalla tutkittaessa voidaan huomata, että hevosen käyttö on nykyään harrastukseen liittyvää. Hevosala myös työllistää ihmisiä, mutta hevosta ei enää nykyään käytetä kulkuvälineenä tai sotakäyttöön. Hevosen pääkäyttötarkoitus ei myöskään ole enää Suomessa työikäyttö vaan hevosen pitoon liittyy vahvasti harrastus. Harrastustoiminta on kuitenkin tärkeä

osa suomalaista hevostaloutta ja sen ansiosta hevosista kiinnostuneilla ihmisillä on mahdollisuus työskennellä alalla. Tilastojen mukaan raviurheilu ja ratsastus ovat pääasialliset hevosen käyttötarkoitukset Suomessa nykyään. Tässä on valtava ero historiaan, jolloin hevosta käytettiin Suomessa peltotöihin, metsätöihin, kulkuvälineenä ja rahdin kuljetukseen. Hevonen ei ole enää nykyään arjessa käytettävä välttämättömyys vaan se on yksi ammatti ja harrastus muiden joukossa.

6 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä historiallista aineistoa hevosen vaikutuksesta ihmiskunnan kehitykseen ja tehdä sen perusteella johtopäätöksiä. Tavoitteena oli tarjota selkeä kokoelma historiasta ajalta, jolloin hevonen otettiin käyttöön kunkin käsitellyn kansan toimesta. Tekijän mielestä tutkimuksessa saavutettiin se, mikä oli tarkoitus. Tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset ja aineistosta muodostui selkeästi havaittava kaava, josta oli mahdollista tehdä päätelmiä. Johtopäätösten tekoon tarvittavan aineiston kerääminen tapahtui kirjallisia lähteitä tutkimalla ja ottamalla mukaan internetin tietoja. Materiaalia oli saatavilla todella paljon, mutta luotettavien lähteiden löytäminen ja puolueettoman tiedon kerääminen ei ollut helppoa. Välillä sopivan aineiston löytäminen oli vaikeaa ja materiaalin etsimiseen meni huomattavasti aikaa. Tekijä aloitti opinnäytetyön tekemisen keväällä 2019 ja tavoitteena oli saada se valmiiksi vuoden vaihteeseen mennessä. Tämä oli välillä hankalaa, koska opinnot alkoivat olla loppuvaiheessa muutenkin ja yhtä aikaa oli meneillään muidenkin aineiden valmiiksi saanti. Tavoitteen asettaminen vuoden vaihteeseen oli kuitenkin hyvä, koska oli selkeä päämäärä ja tämä motivoi tekemään työtä aktiivisesti.

Uutta tietoa tässä opinnäytetyössä aikaan saatu tulos ei sinänsä ollut, mutta tähän aiheeseen keskittynyttä ja tästä näkökulmasta aihetta tarkkailevaa tutkimusta oli vaikeaa löytää. Opinnäytetyön luotettavuutta tekijä yritti vahvistaa ottamalla mukaan lähteitä, jotka vaikuttivat virallisilta ja käyttämällä tietokirjallisuutta niin

paljon, kuin sitä oli saatavilla. Internetin materiaali oli vaikeaa varmistaa oikeaksi, joten tekijä vältti kaikkia sivuja jotka eivät vaikuttaneet virallisilta. Suomesta saatavaa kirjallisuutta oli myös vähän verrattuna ulkomaiseen. Aiheesta saisi varmasti tehtyä tutkimusta jatkossakin ja uudenlaisia tuloksia voisi olla mahdollista saavuttaa. Tämän saavuttamiseksi pitäisi ottaa mukaan laajempi ala kansoja, jotta tuloksen oikeellisuuden voisi varmistaa.

Lähteet

Carney, R. N.d. The chariot, a weapon that revolutionized egyptian warfare. Viitattu 30.8.2019.

https://web.archive.org/web/20100629203129/http://www.historymatters.appstate.edu/documents/egyptchariots_000.pdf.

Cunningham, M. & The editors of Encyclopedia Britannica. N.d. Cavalry. Encyclopedia Britannica nettisivut. Viitattu 14.11.2019. <https://www.britannica.com/topic/cavalry>.

Discover the magic of the Arabian horse. N.d. Arabian Horse Association nettisivut. Viitattu 10.11.2019. <https://www.arabianhorses.org/discover/arabian-horses/>.

E. Flade, J. 1988. Suuri hevostekirja. Jyväskylä. Gummerus.

Evans, M. 2019. Ghosts of the Coal Mines. Viitattu 17.9.2019. <https://www.horsejournals.com/popular/history-heritage/ghosts-coal-mines>.

Fox, B. N.d. The horse and Native American culture. 2013. Viitattu 30.8.2019. <https://www.equitours.com/views-from-the-saddle/article/the-horse-and-native-american-culture/>.

Hill, P. N.d. The Crow on horseback. 2009. Viitattu 29.8.2019. <https://montanapioneer.com/the-crow-on-horseback/>.

Horses in ancient Egypt. 2018. Garstang Museum of Archaeology nettisivut. Viitattu 30.8.2019. <https://garstangmuseum.wordpress.com/2018/04/13/horses-in-ancient-egypt/>.

Lith, P. 2006. Hevonen tulee takaisin. Tilastokeskuksen nettisivut. Viitattu 30.11.2019. https://www.stat.fi/tup/tietotrendit/tt_08_06_hevonen.html.

Mattila, E. 2019. Hevostalous lukuina 2018 -tietopaketti on julkaistu. Hippoksen nettisivut. Viitattu 29.11.2019. http://www.hippos.fi/hippos/muut/uutisarkisto/ajankohtaista_-_arkisto/hevostalous_lukuina_2018_-_tietopaketti_on_julkaistu.20737.news.

Peplow, E. 1998. Hevonen. Helsinki. Tammi. Pesonen, R. Pystynen, V. Hankimo, O & Pesonen, H. 2007. Suomenhevosen taival. Helsinki. Otava.

Prine Pauls, E. & The editors of Encyclopedia Britannica. N.d. Nomadism.

Encyclopedia Britannica nettisivut. Viitattu 14.11.2019.

<https://www.britannica.com/topic/nomadism>.

Sá Cunha, L. N.d. The horse in ancient chinese history, symbolism and myth, the horse in ancient China. Viitattu 20.9.2019.

<http://www.icm.gov.mo/rc/viewer/20009/883>.

The horse transforms plains indian culture and life. N.d. Bitterroot Ranch nettisivut.

Viitattu 30.8.2019. <https://www.bitterrootranch.com/stories-from-the-ranch/horse-transforms-plains-indian-culture-life/>.